

16.

Ἔτσι ὁ νοῦς του νοιασμένος γυρνοῦσε,
Κι' ἂν τὸν εἶχε ἡ ἀνδρεία γιὰ παίνια,
Τώρα φύλλο τ' ἀέρι ἂν κινοῦσε,
Στ' ἄρματά του γυρνοῦσε τὴν ἔννοια

17.

Νά, στὴ βίγλα ἕνας γέρωσ καὶ φτάνει,
Μὲ τὸν Γεώργιο ζητεῖ νὰ μιλήσῃ,
— Πάσι ἡ Χαΐδω, τοῦ λέει, νὰ λευκάνῃ
Καὶ μηνάει ν' ἀνταμῶστε στὴ βρύσι.

18.

Ψαχτὰ μάτι εἰς ἐκείνον καρφώνει'
— Ποῦ τὴν ἴδες τὴν Χαΐδω; ἐρωτάει'
« Τὸ νυχτόσκαρο, μὲ πύρε στ' ἄλωνι,
Στὸ νερὸ ποῦ περνοῦσε νὰ πάη.

19.

Γιὰ τὸν κόπο μαντύλι μου νέθει,
Τί ἀπὸ λάδι τὴν ἔχω παιδί μου
Καὶ σοῦ εἶπα ὅ,τι αὐτὴ μοῦ ἐμπιστεύθη.
Ἔτσι ἀκρίματη νὰ ᾔναι ἡ ψυχὴ μου.»

20

Προῦ χυθῆ τ' αὐγινὸ ἀκόμη ἀστέρι,
Προῦ τὰ λάφια νὰ βγοῦν νὰ βοσκῆσουν,
Ροβολάμε κ' ἐμποῦς σὲ καρτέρει
Τὰ σκυλιά μας φρεῖν νὰ κτυπήσουν.

21

Στὸ πετρορρέμ' ἀπ' ἔξω θυμοῦμαι,
Ποῦ τὸν τόπο πλατάνια ἦν κρύφτουν,
Ποδοβόλημα, λάφιασι ἀκουε,
Δὲν τ' ἀκούσαμ' ἀκόμη... καὶ βίχτουν.

22

Φωτιά ἐμεῖς, φωτιά ἐκείνοι, κ' ἀφίχτη'
Τὸ σπαθί σου, μοῦ λέει, κ' ἐμπρός ἔλα.
Κ' ὁ καπνὸς τῆς μπαρούτης τὸν κρύφτη
Μ' ἀναρτή στὴ φωτιά φουστανέλλα.

23

Δύο κάτω νεκροὺς δρασκελάει
Κ' οἱ λοιποὶ στὴ φευγάλα γλυτώνουν,
Μὰ δυὸ βόλια στὰ στήθη ἀγροκάει
Ἢ ἄρχιναν στὴν καρδιά νὰ κρυώνουν.

24

Τῆς πληγαῖς μὲ μαντύλι τοῦ δένω,
Μὰ ἡ πληγαῖς του τὸ αἷμά του χύνουν'
Λάμπρο, μοῦ εἶπε, καῦμένη πεθαίνω,
Α! τὰ βόλια στὸ χάρο μὲ δίνουν.

25

Τ' ἄρματά μου σὺ Λάμπρο μου ν' ἄχης
Πὲς τῆς Χαΐδως, ἡ δόλια μὴν κλάψῃ,
Στὸ ἐρμολκλήσι ἂν ἔρθῃ τῆς βράχης,
Δεῖξ' τὸ μνήμα, κερί νὰ μ' ἀνάψῃ.

26

Τὴν καῦμένη... δὲν μ' ἄφισε ἡ μοῖρα...
Τοῦτο ἐπρόφτασε κ' εἶπε καὶ σῶνει

Βαρὺ τότε κουφάρι τὸν πήρα
Καὶ τὸν θάψαμε...

27

Παύει, ὁ Λάμπρος κ' εὐθὺς σηκωθήκαν,
Τὰ ντουφέκια στὸ μνήμα εἰπεινάξαν
Τὸ φιλι χωρισμοῦ ἐφιληθήκαν —
Κ' ἀπ' ἐκεῖ στὰ βουνά τους πετάξαν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ.

ΑΝΑΚΑΛΥΨΙΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΕΝ ΚΥΠΡῶ.

Ἡ ἀνασκαφὴ τῶν ἐρειπίων τῆς Νινευὶ ἐγένετο ἀφορμὴ σπουδαίων ἐρευνῶν περὶ τὴν ἀρχαίαν ἱστορίαν τῶν ἐθνῶν τῆς Ἀσίας. Τοῦτου ἕνεκα τὸ ἀνακαλυφθὲν ἐν Λάρνακι τῆς Κύπρου, πρὸ τινῶν ἐτῶν, ἀνάγλυφον φέρον σφηνοειδεῖς ἐπιγραφὰς ἐθεωρήθη ὡς συμβᾶν πολλῆς ἱστορικῆς σημασίας.

Τὸ μνημεῖον τοῦτο, οὐ δίδομεν τὴν εἰκόνα, εἶναι λίθος βασιλικῆς ἀνασκαφῆς ὑπὸ ἐργατῶν τιῶν μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πόλεως Κιτίου, πατρίδος τοῦ Ζήνωνος, τοῦ θεμελιωτοῦ τῆς Στοικῆς σχολῆς. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λίθου εἶναι κυκλοφερὲς, εἰς θάτερον δὲ τῶν μερῶν φαίνεται ἀνὴρ τις ὄρθιος, ἐν κατατομῇ καὶ ἀνυπόδητος, κεκαλυμμένος δὲ ὑπὸ ποδήρους χιτῶνος, ἐφ' οὗ κεῖται πολὺπτυχος χλαμὺς κροσσωτή. Ὁ πῶγων τοῦ ἔχει γενειάδα πυκνὴν καὶ μακρὰν, ἡ κόμη πίπτει ἐπὶ τῶν ὠμῶν, τὴν δὲ κεφαλὴν του καλύπτει πῖλος εἰς ὀξὺ ἀπολήγων. Τῇ μιᾷ χειρὶ κρατεῖ σκῆπτρον κεκοσμημένον ἄνωθεν ὑπὸ μῆλου ὠσειδοῦς.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ μνημεῖον τοῦτο ὁμοιάζει κατὰ τὸ ὕψος πρὸς τὸ εὑρεθὲν εἰς Βηρυττὸν, καὶ ἔχει τύπον κατὰ πάντα ὅμοιον μετὰ τὰ εὑρεθέντα εἰς Νινευὶ, ἡ κριεργεῖα τῶν σορῶν ζητεῖ ἤδη νὰ ἐμβαθύνῃ εἰς τὰ ἄγνωστα εἰσέτι ἐκεῖνα σύμβολα καὶ τὰς ἐπιγραφὰς αἵτινες τοσοῦτον σχετίζουσιν ἔθνος πρὸς ἔθνος.

Ἐν τοῦτοις ἐκ τῶν δύο γνωμῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν ἀποδίδει τὸ μνημεῖον τοῦτο εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Κύπρος διετίλει ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Περσῶν, ἡ δὲ ἀνάγει αὐτὸ εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, ἡ τελευταία αὕτη ἐκρίθη βασιμωτέρα. Ἡ γλυφὴ, ὡς προέφημεν, φέρει ὕψος ὁμοίου τοῖς μνημείοις, τῆς Νινευὶ, καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ ἀνεγνωρίσθησαν ὡς ἀνήκουσαι μᾶλλον εἰς τὸ Ἀσσύριον, ἢ τὸ τῆς Περσέπολεως σύστημα. Ἡ εἰκασία αὕτη δὲν ἀπάδει πρὸς τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τὰ διασωθέντα ὑπὸ Μενάνδρου τοῦ Ἐφέσου. Κατ' αὐτὸν Ἰράμης ὁ βασιλεὺς τῆς Τύρου καθιπέταξε τὸ Κίτιον. Οἱ Ἀσσύριοι δὲ γενόμενοι κύριοι τῆς Φοινίκης ἐδύναντο εὐκόλως ν' ἀποβλέψωσι πρὸς τὴν Κύπρον, ὡς καὶ συνέβη, ἐπὶ τοῦ βασιλείως αὐτῶν Σαλμανασάρ, ἂν

καὶ ἡ κατάκτησις ἦτο ὀλιγοχρόνιος. Ἀκολούθως ἡ Κύπρος υπετάγη πάλιν εἰς τοὺς Φοίνικας, οἵτινες καὶ ἐξουσίαζαν αὐτῆς, ὅτε τὴν ἐκυρίευσαν οἱ Αἰγύπτιοι τὸ πρῶτον, ἐπὶ τοῦ βασιλέως αὐτῶν Ἀμάρσιδος.

ΩΡΑΙΑΙ ΤΕΧΝΑΙ.

Ο ΠΡΑΔΙΕ.

Ἐν τῷ καιρῷ εἰς τῶν διασημοτέρων ἀγαματοποιῶν τῆς Εὐρώπης, ὁ Κύριος Δαβίδ (D'Angers) ἐπάτει τὸ κλασικὸν ἔδαφος παντὸς ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ ὠραῖον, ὀδηγούμενος ὑπὸ τρυφερᾶς θυγατρὸς εἰς γῆν ἐξορίας, ὡς ἄλλοτε ὁ Οἰδίππου ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης, καὶ ἐκεῖ ὅπου ὁ Φειδιάς ἐποίησε τὸν Ὀλύμπιον Δία του, ὁ Γάλλος καλλιτέχνης ἐσχεδιάζει τὴν ἡρώϊ- (Φυλλάδιον 3. τόμ. ΣΤ΄.)

κὴν προτομὴν τοῦ Κανάρη, ἐν Γαλλίᾳ ἐτελεύ-
τα τὸν βίον ὁ συνάμιλλος αὐτοῦ καὶ συνάδελ-
φος Πραδιέ. Παράδοξον! ὁ πλέον μουσόληπτος,
ὁ πλέον ἐθνικὸς τῶν καλλιτεχνῶν, ἐγεννήθη τὸ
1790 εἰς Γενεύην, τὴν ψυχρὰν πόλιν τοῦ προτε-
σαντισμοῦ. Τὸν Πραδιέ (Pradier) ἤθελεν ὑπολά-
βει ἡ φαντασία γεννώμενον ὡς ἓνα τῶν Τυνδα-
ριδῶν, παρὰ τὰς ὄχθας Ἴλισσου τινος ἢ Εὐρώ-
τα, ἐν μέσῳ ῥοδοδαφνῶν, φωτιζόμενον ἐν τῇ γεν-
νέσει του ἀπὸ τὰς γλυκείας αὐγὰς οὐρανοῦ γλαυ-
κοῦ, φερόμενον εἰς τὰς ἀγκάλας νυμφῶν Ἰλαρῶν καὶ
ἐν μέσῳ τῶν μυθολογικῶν μαγειῶν τῆς Ἑλλάδος
ἐκείνης, ἥτις ἦτο ἡ θετὴ γῆ καὶ τὸ θετὸν κλίμα
τῆς εὐφύιας του.

Ἐν τῇ ἐνάρξει εἰσέτι τοῦ σταδίου του, ὁ Ναπο-
λέων, ὁ μέγας αὐτοκράτωρ, ἐπεσκέπτετο τὰς ἐρ-
γασίας τοῦ Λούβρου. Ὁ Λεμὼ παρουσιάζει αὐτῷ
τὸν Πραδιέ, κομιδῆ μεράκιον, ξανθὸν καὶ βο-
στρυχώδες τὴν κόμην· ὁ Ναπολέων θωπεύσας τὴν
κεφαλὴν τοῦ παιδὸς καὶ πιέσας εὐμενῶς τὴν πα-
ρειάν του « Ἰδοῦ, εἶπεν, ὠραία κεφαλὴ, ἥτις θέ-
λει ἐπιδόσει. » Εἶναι γνωστὸν πόσον ἐνδόξως ἠ-
λήθευσεν ἡ προφητεία τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὁ Πραδιέ ἀναδείκνυται κατὰ πρῶτον τὸ 1812
διαγωνισθεὶς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου βραβείου τῆς Ρώ-
μης. Ἀλλ' ἀποτυχὼν τότε, ἔτυχεν αὐτοῦ τὸ ἐπιόν
ἔτος, διὰ τοῦ ἀναγλύφου τοῦ Ὁ Φιλοκτιήτης ἐν τῇ
νήσῳ Ἀίγιω. Ὁ Πραδιέ ἀπῆλθεν εἰς Ρώμην, ὅπου
ἔμεινε πέντε ἔτη. . . Ἐκεῖ βεβαίως ὠνειρεύετο τὰς
Ἀθήνας, διότι τὸ αὐστηρὸν Ρωμαϊκὸν πνεῦμα δὲν
ἤρμοζε πρὸς τὰς διαθέσεις του. Ἐθνικὸς καὶ Ἑλ-
λην τὴν ψυχὴν, ὁ Πραδιέ ἐν Ρώμῃ ἀπέπνευσε τὴν
ἀρχαιότητα εἰς τὸ ἄνθος τῆς. Εἰς τὸ Οὐατικανὸν
ἔζη ἐν θελκτικῇ οἰκειότητι μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς
τέχνης, μεταξύ τῶν Θεῶν καὶ θειαινῶν, ἐν μέσῳ
τῶν ὠραίων καὶ ζωηρῶν πλάσεων τοῦ Ὀλύμπου
ἐκείνου, τοῦ ἐκ μαρμάρου. Σύγχρονος τοῦ Περι-
κλέους ἐθεάτο θαυμάζων τὴν Ἀφροδίτην, ἥτις ἀνέ-
συρε χάριν αὐτοῦ, τὸν λινὸν πέπλον τῆς, τὸν κα-
λύπτοντα τὴν λαμπρότητα τοῦ ἀθανάτου χρωτὸς
αὐτῆς. Ἄνευ ἀγώνων, ἐξ ὀρμεμψύτου, ἐλκόμενος,
ὑπὸ κλίσεως ἀκαταμαχῆτου, ἐγένετο ὁ μαθητὴς, ὁ
μιμητὴς, καὶ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὁ εὐτυχῆς πολ-
λάκις ἐφάμιλλος τοῦ Πραξιτέλου καὶ τοῦ Φειδίου.
Ὅπως ὁ Σενιέ μετὰ τῶν ποιητῶν τῆς Γαλλίας,
οὕτω καὶ ὁ Πραδιέ, μετὰ τῶν καλλιτεχνῶν
τῆς, ἔπιον εἰς τὴν αὐτὴν ἱερὰν Ἴπποκρήνην, εἰς
τοὺς πρόποδας Ἑλικῶνος ὃν αὐτοὶ μόνοι ἐπε-
σκέφθησαν.

Οὐδεὶς, ὡς ὁ Πραδιέ, ἐνόησε τὸ ἀγνὸν τῆς γυ-
μνότητος, οὐδεὶς ἐνέδυσσε τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα
διὰ τοσοῦτου ἰδανικοῦ κάλλους. Καὶ αὐτὴ ἡ ἡδυ-
πάθεια ἀγνίσκεται, δὲν ἔχει παχυλὰ περικαλύμματα,
δὲν προκαλεῖ τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλ' ἐφελεῖ τὸν θαυ-
μασμόν, διὰ τῆς ἀφελείας, τῆς χάριτός τῆς, διὰ τῆς
γοητείας τῶν ἡδέων διαγραφῶν τῆς. Ἡ γυνὴ ἐξου-
γενίζεται ἐν τῇ θεᾷ καὶ διαφυλάσσει ἀπόστασιν, οὐ-